

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie *Informacja prasowa, 14 lipca 2010 r.*

W 2020 roku polskie regiony mają stanowić lepsze miejsce do życia dzięki zwiększeniu poziomu i jakości życia oraz przez stworzenie takich ram gospodarczo-społecznych i instytucjonalnych, które zwiększają szanse rozwojowe we wszystkich regionach oraz realizacji aspiracji i możliwości zamieszkujących je jednostek i wspólnot lokalnych.

Celem strategicznym polityki regionalnej jest długookresowy wzrost, zatrudnienie oraz spójność. Wymaga to efektywnego wykorzystywania potencjału rozwojowego regionów lub terytoriów oraz wzmocnienie przewag konkurencyjnych przy jednoczesnym usuwaniu barier rozwojowych.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR) wyznacza następujące cele strategiczne:

1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów (**konkurencyjność**),
2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych (**spójność**),
3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie (**sprawność**).

Układ celów KSRR odzwierciedla podstawowe obszary oddziaływania strategii do 2020 roku i tworzy triadę: **konkurencyjność – spójność – sprawność**, opierającą się na założeniach przekształcenia sposobu myślenia o roli polityki regionalnej i jej realizacji.

Strategia określa także sposób działania podmiotów publicznych, a w szczególności rządu i samorządów województw dla osiągnięcia strategicznych celów rozwoju kraju.

Model rozwojowy przyjęty w KSRR kieruje wysiłki **na rzecz wzmocnienia i wykorzystania wewnętrznego, specyficznego dla danych regionów potencjału oraz rozwijania mechanizmów wzmacniających rozprzestrzenianie procesów rozwojowych z głównych ośrodków wzrostu (stolic regionów) na całe obszary województw.**

KSRR wprowadza zasadnicze zmiany mające na celu jakościowe przeformułowanie dotychczasowego modelu prowadzenia polityki regionalnej. Pierwszą z nich jest tzw. „**nowy paradygmat polityki regionalnej**”. Oznacza to m.in.:

- przejście od tradycyjnej redystrybucji środków do podejścia zakładającego **wzmocnienie i wykorzystanie potencjałów terytorialnych**,
- **wspólną politykę określającą w odniesieniu do terytorium cele dla wszystkich podmiotów publicznych**,
- wielosektorowe (horyzontalne) podejście do działań rozwojowych **ukierunkowane terytorialnie**, czyli integrację i koordynację polityk publicznych mających istotny wpływ terytorialny z celami polityki regionalnej określonymi dla poszczególnych terytoriów.

KSRR wprowadza rozwiązania służące **poprawie efektywności działań związanych z zarządzaniem rozwojem** na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym przez odejście od silnie scentralizowanego modelu sprawowania władzy (*top-down*), na rzecz **wzmocnienia wielopoziomowego systemu zarządzania** (*multi-level governance*). Chodzi tu przede wszystkim o:

- **zwiększenie roli samorządu województwa**, wzmocnienie partnerskiej współpracy pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w realizację polityki oraz **dopasowanie**

odpowiedzialności za zadania publiczne do najbardziej efektywnego poziomu zarządzania;

- **racjonalizację systemu finansowania jednostek samorządu terytorialnego oraz systemu finansowania polityk publicznych** przez „proces terytorializacji” (określenie najbardziej efektywnego poziomu realizacji publicznych zadań rozwojowych i zwiększenie ilości środków samorządów terytorialnych na prowadzenie polityki rozwoju);
- **wprowadzenie** nowego instrumentu koordynacji działań ukierunkowanych terytorialnie – **kontraktu terytorialnego**.

Kolejne zmiany dotyczą systemu realizacji. Głównym kryterium jest tu **zwiększenie efektywności**, m.in. poprzez wprowadzenie **mechanizmów konkurencji** w dostępie do środków publicznych oraz **przemodelowanie systemu finansowania** polityki regionalnej, tj. wdrożenie Wieloletniego Planu Finansowego Państwa i kontraktów terytorialnych.

Zmiany te na trwałe określają miejsce i rolę polityki regionalnej w Polsce oraz ukierunkowują definiowanie celów rozwojowych. Należy podkreślić, że **jeśli cele KSRR mogą podlegać modyfikacji w odpowiedzi na zmieniające się uwarunkowania** społeczne, gospodarcze i przestrzenne **to zasady prowadzenia polityki będą stabilne i trwałe**.

➤ **Wyzwania polityki regionalnej do roku 2020**

Przedstawione w KSRR wyzwania do roku 2020 łączą wymiar europejski i krajowy. Zostały określone w oparciu o diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej polskich regionów. Uwzględniono tutaj również strategiczne wyzwania dla rozwoju całego kraju sformułowane w dokumencie Polska 2030.

Zestaw strategicznych wyzwań, na które polityka regionalna musi odpowiedzieć zawiera przede wszystkim:

1. Lepsze wykorzystanie potencjałów najważniejszych obszarów miejskich do kreowania wzrostu i zatrudnienia oraz stymulowania rozwoju pozostałych obszarów.
2. Zapewnienie spójności wewnętrznej kraju. Niedopuszczenie do nadmiernych różnicowań przestrzennych.
3. Zwiększenie potencjału do tworzenia, dyfuzji i absorpcji innowacji.
4. Przeciwdziałanie negatywnym trendom demograficznym oraz pełniejsze wykorzystanie zasobów pracy.
5. Poprawa jakości zasobów pracy.
6. Odpowiedź na zmiany klimatyczne i zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego.
7. Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczych.
8. Wykorzystanie zasobów kultury i turystyki dla rozwoju regionalnego.
9. Efektywne stymulowanie rozwoju kapitału społecznego.
10. Zapewnienie odpowiedniej infrastruktury transportowej i teleinformatycznej do wspierania konkurencyjności i zapewniającej spójność terytorialną kraju.
11. Podwyższenie zdolności instytucjonalnej do zarządzania rozwojem na poziomie krajowym i regionalnym.

➤ **Wizja rozwoju regionalnego**

Oczekiwany rezultatem realizacji strategii jest zwiększenie siły oraz spójności gospodarczej i społecznej regionów w skali krajowej i europejskiej. Środkiem do osiągnięcia takiego rezultatu będą działania dążące do **wzmocnienia powiązań** gospodarczych, społecznych i przestrzennych (tzw. sieciowanie) **oraz samorządności** (decentralizacja, silniejsze partnerstwo i właściwa subsydiarność). Rola regionów i ich władz musi ewoluować **od zwykłego zarządcy środkami unijnymi do świadomego oraz aktywnego planisty i zarządcy procesów rozwoju regionalnego**.

Podsumowując, w oparciu o powyższe założenia głównym dążeniem będzie:

- spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna,
- zmniejszenie dystansu rozwojowego od pozostałych regionów UE,
- silna konkurencyjność i innowacyjność,
- skuteczność, efektywność i partnerstwo w realizacji celów rozwojowych,
- bezpieczeństwo ekologiczne, wysoki poziom i skuteczność ochrony środowiska oraz zasobów przyrodniczych.

Kluczowe znaczenie będą tutaj miały ośrodki miejskie (zwłaszcza miasta wojewódzkie) traktowane jako węzły sieci współpracy gospodarczej, społecznej, naukowej, kulturalnej i instytucjonalnej, a tym samym jako ośrodki zdolne oddziaływać na rozwój całego regionu. Przede wszystkim **dzięki rozwojowi i wspieraniu** w tych obszarach **funkcji metropolitalnych**.

➔ **Ramy finansowe**

Ze względu na zróżnicowane możliwości pozyskania środków na politykę regionalną (zdeteterminowane przede wszystkim dostępem środków europejskich) realizację KSRR można podzielić na dwa etapy.

- **do 2013 roku**

Do roku 2013 głównym źródłem finansowania polityki regionalnej pozostaną środki UE (w ramach polityki spójności UE oraz na realizację celów określonych terytorialnie, jak np. wsparcie dla rozwoju obszarów wiejskich w ramach Wspólnej Polityki Rolnej). Wykorzystywane mogą być także inne środki finansowe pochodzące ze źródeł zagranicznych, m.in. z kredytów pochodzących z Europejskiego Banku Inwestycyjnego. Zarówno środki wspólnotowe, jak i środki pochodzące z innych źródeł zagranicznych są współfinansowane środkami krajowymi, pochodzącymi z budżetu państwa, budżetu jednostek samorządów terytorialnych oraz ze środków prywatnych.

- **po 2013 roku**

Zakłada się, że suma środków wydatkowanych przez budżet UE, budżet państwa i inne podmioty publiczne (w tym samorządy terytorialne) na realizację celów KSRR będzie wynosiła pod koniec 2013 roku **nie mniej niż 3% PKB krajowego** w roku 2008. Łącznie, co najmniej 70% środków w ramach polityki regionalnej przeznaczonych zostanie na realizację programów regionalnych w ramach KSRR. Na programy krajowe realizowane w ramach KSRR i zarządzane przez MRR po roku 2013 zostanie przeznaczonych ok. 20% środków. Wielkość wsparcia będzie uzależniona od stopnia natężenia problemów społeczno-gospodarczych.

Podział środków finansowych na cele KSRR oparty jest o następujące założenia:

- najwięcej środków, tj. ok. 63% (w tym pochodzących z UE) przeznaczonych zostanie na realizację działań służących rozwijaniu konkurencyjności polskich regionów w ramach celu 1 KSRR,
- 30% przeznaczonych zostanie na realizację celu 2 KSRR – wsparcie działań wyrównawczych skierowanych na obszary problemowe,
- najniższy poziom wsparcia ogólnej puli środków na politykę regionalną będzie udziałem celu 3 KSRR zmierzającego do tworzenia warunków dla realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie (ok. 7%).